

УДК 330.44; 339.543.027.2

ОЦІНКА НАСЛІДКІВ СТВОРЕННЯ ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ МІЖ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ТА УКРАЇНОЮ

Григорій Шамборовський

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000, тел. +380322394781,
email: gwर्सii@gmail.com*

Проаналізовано особливості тарифної лібералізації між Україною та ЄС, передбаченою Угодою про асоціацію, та пов'язані з цим трансформації зовнішньоторговельного режиму сторін. Оцінено можливі зміни показників економічного добробуту, виробництва, торговельного сальдо щодо ключових товарних позицій. Наукові результати й висновки одержано за допомогою комп'ютеризованої розрахункової моделі загальної рівноваги «*The Global Trade Analysis Project (GTAP)*». Розрахунки, виконані на основі моделі *GTAP 9.0*, засвідчують позитивний ефект зростання економічного добробуту в Україні внаслідок формування зони вільної торгівлі з ЄС. Передбачено, що український експорт зросте найбільше у секторі одягу та текстильних виробів, а приріст позитивного торговельного сальдо для України внаслідок створення ЗВТ з ЄС зможуть забезпечити такі галузі: «зернові культури та сільськогосподарська сировина», «продукти харчування», «транспорт та комунікації», «послуги населенню та будівництво».

Ключові слова: модель загальної економічної рівноваги; зона вільної торгівлі; виробництво; добробут; експорт; імпорт; торговельне сальдо.

Постановка проблеми. З моменту набуття незалежності 1991 р. Україна активно розвиває відносини з Європейським Союзом. Загальноцивілізаційні цінності щодо укріплення демократії та громадянського суспільства в Європі дали змогу вийти за межі співпраці й досягти поступової економічної інтеграції та поглиблення політичного співробітництва.

У лютому 2014 р., після перемоги Революції Гідності та повалення кримінально-диктаторського режиму, Україна повернулася на шлях євроінтеграції. І вже 21 березня, під час позачергового Саміту Україна – ЄС, новий український Уряд на чолі з Арсенієм Яценюком підписав політичну частину Угоди про асоціацію. Повний текст Угоди підписаний Президентом Петром Порошенком 27 червня 2015 р. Одночасно аналогічні Угоди ЄС уклав з Грузією та Молдовою.

Основні частини Угоди присвячені ключовим реформам, економічному відновленню та зростанню, а також управлінню та секторальній співпраці у сферах промисловості, енергетики, транспорту, охорони довкілля, соціального розвитку, безпеки населення, рівності прав, захисту споживачів, освіти, молоді та культури.

Найважливіші економічні положення Угоди містить Розділ 4 «Торгівля і питання пов'язані з торгівлею», де на початку статті 25 зазначено, що «сторони

поступово створюють зону вільної торгівлі протягом перехідного періоду, що не перевищує 10 років, починаючи з дати набрання чинності цією Угодою» [1].

Відмінною рисою ЗВТ Україна – ЄС є комплексна програма адаптації регуляторних норм у сферах, пов'язаних з торгівлею, до законодавства ЄС – передбачено як взаємне відкриття ринків, так і стимуляцію конкурентоспроможності українських виробників шляхом запровадження європейських стандартів та інші кроки, потрібні для розвитку внутрішнього ринку та збільшення обсягів зовнішньої торгівлі з ЄС.

Актуальність дослідження полягає у визначенні за допомогою моделі загальної економічної рівноваги можливих наслідків скасування митних тарифів у межах зони вільної торгівлі між Україною та ЄС для економічного добробуту населення та галузей економіки в різних регіонах світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема визначення впливу торговельної лібералізації між Україною та ЄС на сектори економіки посідає чільне місце в наукових публікаціях. Дослідженню особливостей та визначенню наслідків для вітчизняної економіки від імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС присвячено низку праць провідних науково-дослідних інститутів. Вагомий внесок у дослідження взаємовідносин між Україною та ЄС в умовах ЗВТ зробили такі вчені: І. Бураковський [1; 2; 5] В. Геєць, Т. Осташко, Л. Шинкарук [6], І. Гужва [3], А. Діброва, О. Одосій [4], В. Мовчан [5; 7], М. Емерсон [7], М. Хайлієр, В. П'ятницький [9], О. Шнирков [10] та інші науковці. Проте питання ймовірних наслідків скасування митних тарифів для економічного добробуту та змін обсягів виробництва і зовнішньої торгівлі у різних галузях економіки в Україні та інших регіонах не розглядали.

Мета статті – проаналізувати можливі наслідки створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом для економічного добробуту населення та галузей виробництва, використовуючи модель загальної економічної рівноваги.

Виклад основних результатів дослідження. Сучасні емпіричні дослідження впливу статичних, а також деяких динамічних ефектів міжнародної економічної інтеграції ґрунтуються на моделях загальної та часткової рівноваги, гравітаційній моделі, а також на економетричних оцінках. При чому превалювання ефекту створення над ефектом відхилення торгівлі розглядають, зазвичай, як індикатор виграшу для країни.

Зазначені питання достатньо висвітлені в літературі. Великий досвід подібних досліджень нагромаджений у США, Нідерландах, Австралії, ФРН, Франції деякими міжнародними організаціями, наприклад, *Організацією економічного співробітництва і розвитку* (ОЕСР), Міжнародним інститутом аналізу прикладних систем (Австрія) та ін. Серед безлічі досліджень виокремимо доволі значущі, що становлять інтерес для формування методології дослідження впливу міжнародної економічної інтеграції на розвиток національних економік.

Моделі часткової рівноваги. В інституті вивчення продовольства й сільськогосподарської політики (*Food and Agricultural Policy Research Institute*,

FAPRI) при Центрі вивчення розвитку сільського господарства й сільської місцевості Університету штату Айова (*Center for Agricultural and Rural Development, CARD*) досліджували вплив торговельної політики США, а також інших країн на функціонування сільського господарства.

Моделі загальної рівноваги використовують у багатьох країнах. Зокрема, Служба *USDA/ERS* розробила 10-секторну модель загальної рівноваги країни і 30-секторну модель аграрної політики США. Варто згадати й так звану модель *ORANI (Multisectoral Model of The Australian Economy)*, розроблену в Мельбурнському університеті (Австралія) за підтримки низки державних агентств. Досвід, накопичений у процесі розробки цієї моделі, використали у найбільшому, мабуть, у наш час проекті, що постійно розвивається в галузі зовнішньої торгівлі – *GTAP (Global Trade Analysis Project)*.

Global Trade Analysis Project (GTAP) є сучасним інструментом економічного аналізу, моделювання та прогнозування економічного розвитку країн, галузей і навіть окремих видів економічної діяльності. У рамках *GTAP* створено глобальну базу даних таблиць «затрати – випуск» та модель загальної рівноваги, що у комплексі дає змогу кількісно оцінювати зміни у світовій торгівлі. Результати досліджень за допомогою *GTAP* висвітлюють можливий розвиток подій за виконання заданих умов міжнародної торгівлі.

Сьогодні модель *GTAP* стала одним зі стандартних інструментів міжнародного аналізу майже в усіх провідних країнах світу. Бази даних і програмне забезпечення *GTAP* здійснили ключовий внесок у розвиток моделей загальної ринкової рівноваги й аналіз глобальних економічних проблем.

Використовуючи модель загальної рівноваги, *GTAP* дає змогу оцінити наслідки зміни параметрів зовнішньоторговельних угод, беручи до уваги взаємопов'язаність усіх ринків глобальної економіки з простеженням впливу зміни ситуації на даному ринку на такі макроекономічні показники, як ВВП, зайнятість, перерозподіл ресурсів між секторами економіки тощо.

Стандартну модель *GTAP* створили Т. Гертель і М. Цігас (1997). Це статична мультирегіональна модель загальної економічної рівноваги, в якій міжрегіональні зв'язки описані потоками двосторонньої торгівлі. Встановлення цін у моделі відбувається за умови досконалої конкуренції. Водночас предмети споживання регіонально диференційовані, що дає змогу досліджувати внутрішньогалузеву торгівлю. Для одержання емпіричного результату модель *GTAP* адаптована до використання її на основі програмного забезпечення *GEMPACK*, розробленого Центром політичних досліджень при університеті Монаш (Австралія) [11].

Пакет *GTAP* містить базу даних стосовно країн і секторів економіки *GTAPAgg*, а також програму моделювання *RunGTAP*. Нова версія бази даних *GTAPAgg* містить інформацію про 140 регіонів та 57 секторів економіки. Україна виокремлена як окремий регіон.

У *GTAP* економічний добробут розглядають на основі функції корисності Кобба-Дугласа (для споживача, збільшення кількості кожного з благ у товарній групі збільшує корисність цієї групи) та описують «еквівалентною змінною»

(*equivalent variation*), яка є сумою ефектів від зміни розподілу ресурсів, зміни продуктивності праці та ефективності використання факторів виробництва, зміни умов торгівлі, зміни рівня інвестицій та заощаджень. Еквівалентна змінна дорівнює зміні видатків домогосподарств у країні. Вона виникає внаслідок встановлення нового постсимуляційного рівня корисності і виражається в поточних цінах.

Формула для *EV* у моделі *GTAP* має такий вигляд:

$$EV(r) = u(r) Ч INC(r) / 100 ,$$

де $u(r)$ – зміна відсотка корисності в регіоні;

$INC(r)$ – дохід регіону r перед моделюванням [11, с. 61].

На основі цього показника (табл. 1) можна оцінити потенційні наслідки зміни режиму зовнішньої торгівлі України та ЄС.

Отже, внаслідок скасування торговельних обмежень між Україною та ЄС програмне забезпечення *GTAP 9.0* обчислило відповідні результати (табл. 1 – табл. 5).

Очікують, що економічний добробут населення зросте в Україні та ЄС на 171,82 млн дол. США і 670,21 млн дол. США, відповідно, а країни-члени ЄАЕС зазнають втрат на 107,05 млн дол. США. Потенційно втрачає від дії ЗВТ між Україною та ЄС – Китай (прогнозують скорочення економічного добробуту на 140,26 млн дол. США). У торгових блоках можна очікувати зниження економічного добробуту: НАФТА – на 74,82 млн дол. США, АСЕАН – на 28,48 млн дол. США, МЕРКОСУР – на 58,75, ЄАВТ (Європейська асоціація вільної торгівлі) – на 88,95 млн дол. США.

Таблиця 1

Вплив скасування торговельних тарифів України з ЄС на економічний добробут у різних регіонах та в Україні, млн дол. США*

Регіон	Еквівалентна змінна
	ЗВТ Україна-ЄС
Україна	171,82
Європейський Союз	670,21
Євразійський економічний союз	-107,05
НАФТА	-74,82
АСЕАН	-28,48
МЕРКОСУР	-58,75
ЄАВТ	-88,95
Китай	-140,26
Решта країн світу	-221,11

*Розраховано на основі *GTAP 9.0*.

За результатами моделювання, скасування ввізних мит у двосторонній торгівлі між Україною та ЄС, згідно з Угодою про асоціацію та режимом ЗВТ по

закінченню перехідного періоду, зумовить зростання ВВП України приблизно на 0,07 %. ВВП країн ЄС зазнає вкрай незначного зниження, що не перевищуватиме однієї сотої відсотка.

Наведені результати моделювання дають підставу виокремити галузі, які розвиватимуться внаслідок скасування торговельних обмежень між Україною та ЄС, зокрема, в Україні – «одяг та текстильні вироби» – зростання виробництва на 13,11 %, «послуги населенню та будівництво» – 0,59 %, «зернові культури та сільськогосподарська сировина» – 0,38 %; в інших галузях можна очікувати скорочення виробництва. «Живі тварини, продукти тваринного походження та м'ясна продукція» і «вироби легкої промисловості» – найуразливіші сектори економіки – зазнають скорочення виробництва на 0,42 % та 1,02 %, відповідно (табл. 2).

Таблиця 2

Зміна обсягу виробництва галузей промисловості у вибраних регіонах*, %

Регіони	Україна	ЄС	ЄАЕС	НАФТА	АСЕАН	МЕРКОСУ Р	ЄАВТ	Китай	Решта країн
Товарна група									
Зернові культури та сільськогосподарська сировина	0,38	-0,04	0,03	-0,003	-0,003	0,001	0,00	-0,001	-0,001
Живі тварини, продукти тваринного походження та м'ясна продукція	-0,42	0,02	0,01	-0,002	0,001	-0,02	-0,003	0,00	0,00
Горючі корисні копалини, лісництво, рибальство	-0,35	-0,02	0,02	-0,003	-0,003	0,002	-0,002	0,001	-0,003
Продукти харчування	-0,1	0,02	-0,01	-0,001	-0,02	0,003	-0,01	0,00	-0,001
Одяг та текстильні вироби	13,11	0,004	-0,04	-0,006	-0,02	0,003	-0,05	-0,03	-0,02
Вироби легкої промисловості**	-1,02	0,01	-0,1	-0,001	-0,004	0,006	0,001	0,00	-0,002
Важка промисловість	-0,33	-0,003	-0,03	0,001	0,003	0,009	0,005	0,005	0,003
Послуги населенню та будівництво	0,59	0,003	-0,03	-0,006	-0,004	-0,01	-0,009	-0,009	-0,005
Транспорт та комунікації	-0,23	-0,001	0,003	0,001	0,004	0,00	0,004	0,004	0,002
Інші послуги	-0,35	-0,001	0,01	0,001	0,003	0,00	0,00	0,002	0,00

*Розраховано на основі *GTAP 9.0*.

Обсяги внутрішнього виробництва в країнах ЄС за результатами моделювання скоротяться для п'яти розглянутих секторів економіки – зернові культури та сільськогосподарська сировина (-0,04 %); горючі корисні копалини, лісництво, рибальство (-0,02 %); продукція важкої промисловості (-0,003 %); транспорт та комунікації (-0,001 %); інші послуги (-0,001 %). В інших секторах

спостерігатимуть вкрай незначне зростання, найбільший показник якого сягатиме 0,02 % для секторів «живі тварини, продукти тваринного походження та м'ясна продукція» та «продукти харчування».

Оскільки Україна посідає вкрай незначну частку в зовнішньоторговельному обороті країн ЄС (приблизно 1 %), то зміни в динаміці експорту й імпорту цих країн за товарними групами у відсотковому вираженні, внаслідок двостороннього скасування ставок митних тарифів на товари, будуть незначними (табл. 3-4).

Таблиця 3

Зміна обсягу експорту галузей промисловості у вибраних регіонах (значення FOB)*, %

Регіони Товарна група	Україна	ЄС	ЄАЕС	НАФТА	АСЕАН	МЕРКОСУ Р	ЄАВТ	Китай	Решта країн
Зернові культури та сільськогосподарська сировина	3,07	-0,008	1,05	-0,48	-0,01	0,0	-0,11	-0,01	-0,04
Живі тварини, продукти тваринного походження та м'ясна продукція	5,14	0,1	-0,02	-0,58	0,02	-0,11	-0,02	0,04	0,01
Горючі корисні копалини, лісництво, рибальство	-0,43	-0,03	4,56	-0,66	-0,27	-0,01	-0,01	-0,03	-0,01
Продукти харчування	1,82	0,07	-17,93	-0,3	-1,35	0,02	-0,05	-0,01	-0,02
Одяг та текстильні вироби	47,71	0,09	-0,96	-0,77	-1,54	0,01	-0,14	-0,05	-0,04
Вироби легкої промисловості	1,61	0,04	-7,77	0,06	-0,74	0,04	-0,02	-0,01	-0,04
Важка промисловість	0,86	0,004	8,95	3,75	1,56	0,04	0,01	0,02	-0,01
Послуги населенню та будівництво	-2,32	-0,04	1,3	0,04	0,06	0,06	0,03	0,04	0,01
Транспорт та комунікації	-1,39	-0,01	0,15	0,03	0,03	0,06	0,03	0,04	0,03
Інші послуги	-2,65	-0,03	0,21	0,04	0,03	0,06	0,04	0,05	0,03

*Розраховано на основі *GTAP 9.0*.

Прогнозують, що український експорт зросте найбільше у секторі одягу та текстильних виробів – на 47,71 %. Також збільшиться обсяг експорту живих тварин, продуктів тваринного походження та м'ясної продукції – 5,14 %, зернових культур та сільськогосподарської сировини – 3,07 %, продуктів харчування – 1,82 %, виробів легкої промисловості – 1,61 %, важкої промисловості – 0,86 %. Скорочення українського експорту можна очікувати у галузі послуг населенню та будівництва – на 2,32 %, транспорту та комунікацій – на 1,39 %, інших послуг – на 2,65 %.

Таблиця 4

Зміна обсягу імпорту галузей промисловості у вибраних регіонах (значення CIF)*, %

Регіони	Україна	ЄС	ЄАЕС	НАФТА	АСЕАН	МЕРКОСУ Р	САВТ	Китай	Решта країн
Товарна група									
Зернові культури та сільськогосподарська сировина	5,5	0,08	-0,07	0,00	-0,01	-0,01	-0,05	-0,01	-0,02
Живі тварини, продукти тваринного походження та м'ясна продукція	12,92	0,03	-0,14	0,00	-0,01	-0,01	-0,1	-0,02	0,00
Горючі корисні копалини, лісництво, рибальство	0,2	0,004	-0,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Продукти харчування	4,69	0,04	-0,12	0,00	-0,13	-0,01	-0,02	-0,01	0,00
Одяг та текстильні вироби	5,78	0,06	-0,05	0,00	-0,11	-0,01	-0,03	-0,03	0,00
Вироби легкої промисловості	4,03	0,02	-0,07	0,00	-0,93	-0,02	-0,02	-0,02	-0,01
Важка промисловість	2,04	0,02	-0,1	0,00	-2,11	-0,01	-0,01	-0,01	0,00
Послуги населенню та будівництво	3,68	0,02	-0,17	0,00	-0,01	-0,02	-0,02	-0,01	-0,01
Транспорт та комунікації	1,01	0,01	-0,1	-0,01	-0,01	-0,03	-0,02	-0,02	-0,01
Інші послуги	1,2	0,01	-0,1	-0,01	-0,01	-0,03	-0,02	-0,02	-0,01

*Розраховано на основі *ГТАР 9.0*.

Згідно з даними таблиці 4, український імпорт зросте в усіх галузях економіки, найбільше – сектори «живі тварини, продукти тваринного походження та м'ясна продукція» (12,92 %).

Для оцінки розподілу здобутків і витрат серед галузей економіки розглянуто показник зміни торговельного балансу, на основі якого можна виокремити галузі, які одержать вигоди від формування ЗВТ, й ті, що можуть зазнати втрат (табл. 5).

Наголосимо, що *ГТАР* розраховує короткостроковий, а не динамічний ефект від лібералізації торгівлі; вже згадані зміни у ВВП і добробуті мають відбутися протягом 5–7-ми років після запровадження ЗВТ.

Таблиця 5

Зміна сальдо торговельного балансу галузей промисловості у вибраних регіонах*, млн дол. США

Регіони Товарна група	Україна	ЄС	ЄАЕС	НАФТА	АСЕАН	МЕРКОСУР	ЄАВТ	Китай	Решта країн
Зернові культури та сільськогосподарська сировина	476,7	-4 714,6	-737,5	4 470,1	-620,3	4 969,4	-1 677,2	-4 490,6	-3 111,4
Живі тварини, продукти тваринного походження та м'ясна продукція	-89,8	336,3	-849,1	1 291,4	-230,5	1 749,1	-463,9	-603,6	-1 994,1
Горючі корисні копалини, лісництво, рибальство	-1 742,1	-57 896,5	32 911,9	-23 358,9	-696,7	10 567,2	4 989,3	-40 401	57 842,1
Продукти харчування	207,8	1 406,6	-1 237,5	-3 334,7	4 040,9	4 052,9	28,1	114,7	-10 397,2
Одяг та текстильні вироби	36,9	-10 783,7	-2 196,6	-12 078,3	1 626,7	-943,2	477,2	21 766,9	-1 530,9
Вироби легкої промисловості	-430,8	13 179,8	-7 595,6	-18 750,7	-809,4	-2 454,4	-7 419,9	22 904,9	-11 747,3
Важка промисловість	-1 136,5	6 663,1	1 971,7	-32 361,6	-2 785,1	-12 141,3	-6 838,9	27 398,1	-12 793,4
Послуги населенню та будівництво	60,4	214,5	-566,9	575,4	-188,6	-212,6	-4,6	358,2	-263,2
Транспорт та комунікації	718,2	32 424,6	1 274,9	2 021,5	6 654,0	-210,3	7 392,1	3 573,1	23 619,3
Інші послуги	-336,9	2 936,2	-1 862,2	5 404,8	-296,4	-913,9	2 608,7	-627,9	-7 077,3

*Розраховано на основі *GTAP 9.0*.

Висновки. Характерною рисою прикладних моделей загальної рівноваги, що визначає їхню особливу цінність, є їхня здатність оцінювати економічні наслідки не лише здійснення запроваджених заходів державної торговельно-економічної політики на макроекономічному рівні, а й виробництва окремих галузей економіки на регіональному чи глобальному рівнях. Найпоширенішим та найефективнішим міжнародним проектом, у межах якого використовують сучасні моделі загальної рівноваги та розробляють нові бази даних «витрати-випуск», є *GTAP*. Як багаторегіональна модель, *GTAP* дає змогу оцінити вплив рішень у сфері зовнішньої торгівлі не тільки на економіку однієї країни, а й інших країн і регіонів, що полегшує формування переговорної позиції.

Підсумовуючи виконане дослідження, можна зробити такі висновки:

1) аналіз лібералізації торгівлі між Україною та ЄС засвідчує, що позитивний ефект – зростання економічного добробуту населення – можливий за умов скасування митних тарифів на всі товари та послуги в обох сторін;

2) результати моделювання засвідчують, що у різних регіонах світу відбудуться незначні зміни економічного добробуту населення та обсягів виробництва внаслідок створення ЗВТ між Україною та ЄС;

3) найбільших втрат від скасування митних тарифів між Україною та ЄС зазнають країни-члени ЄАЕС та Китай;

4) згідно з розрахунками, приріст позитивного торговельного сальдо для України внаслідок створення ЗВТ з ЄС зможуть забезпечити такі галузі: «зернові культури та сільськогосподарська сировина», «продукти харчування», «одяг та текстильні вироби», «транспорт та комунікації», «послуги населенню та будівництво». Водночас всі сектори економіки зазнають значного збільшення конкуренції з боку європейських та міжнародних постачальників.

Для компенсації можливих негативних наслідків інтеграції необхідно використовувати досвід європейських країн у сфері стимулювання конкуренції та розвитку внутрішнього ринку, застосовувати інструменти державної підтримки і захисту вітчизняних виробників, сприяти їхньому просуванню на зовнішніх ринках, скеровувати ресурси на розвиток високотехнологічних галузей економіки і пошук нових інноваційних сфер розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бураковський І. Аналіз економічних наслідків вступу України до СОТ: оновлена оцінка / І. Бураковський, В. Мовчан, О. Бетлій, К. Куценко, В. Кравчук, Н. Сисенко. – Київ : Єдиний світ, 2008. – 130 с.
2. Бураковський І. Оцінка витрат та вигод від укладання Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС / І. В. Бураковський [та ін.] ; Ін-т екон. дослідж. та політ. консультацій. – Київ : К.І.С., 2010. – 94 с.
3. Гужва І. Ю. Участь України в зонах вільної торгівлі та можливості адаптації її національної економіки до умов, сформованих унаслідок створення мегарегіональних торговельних блоків / І. Ю. Гужва // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. – 2016. – Вип. 15. – С. 12–16. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2016_15_5.
4. Діброва А. Д. Перспективи поглибленої вільної торгівлі між ЄС та Україною для агропродовольчого ринку / А. Д. Діброва, О. В. Одосій // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2013. – Вип. 181(4). – С. 122–134. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_econ_2013_181%284%29_20.
5. Економічна складова Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління / під ред. І. Бураковського, В. Мовчан [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ier.com.ua/files/2013/EU_Ukraine_for_ru.
6. Оцінка впливу Угоди про асоціацію / ЗВТ між Україною та ЄС на економіку України : наукова доповідь / за ред. В. М. Гейця, Т. О. Осташко, Л. В. Шинкарук ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». – Київ, 2014. – 102 с.
7. Поглиблення відносин між ЄС та Україною: Що, чому і як? : [посібник] / під ред. М. Емерсона і В. Мовчан. – Київ : Центр європ. політ. дослідж., 2016. – 255 с.

8. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

9. Хайліер М. Торгівля з ЄС в рамках поглибленої та всеосяжної угоди про вільну торгівлю / М. Хайліер, В. П'ятницький // СТА Economic & Export Analysts LTD. – 2013. – С. 18.

10. Шнирков О. І. Зона вільної торгівлі України з ЄС за умов економічної дезінтеграції з РФ / О. І. Шнирков / Сучасні виклики розвитку світової економіки : матер. IV Міжнар. наук. – практ. конф. – Київ. : Київський нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2015. – 292 с. – С. 168–171.

11. Hertel T.W. Global Trade Analysis: Modeling and Applications / T. W. Hertel (ed.). – Cambridge University Press, 1997 – P. 13–73.

Стаття надійшла до редколегії 10.06.2017

Прийнята до друку 23.06.2017

THE EVALUATION OF THE CONSEQUENCES OF THE FREE TRADE AREA CREATION BETWEEN THE EU AND UKRAINE

Gregory Shamborovsky

*Ivan Franko National University of Lviv
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000, tel. +38 (032) 239-46-02,
email: gwersi@gmail.com*

The peculiarities of the tariff liberalization between Ukraine and the EU which stipulated by the Association Agreement and related to the transformation of the parties foreign trade regime are analyzed. The indicators possible changes of the economic welfare, the production, the balance of trade concerning the key commodity positions are evaluated. Due to the computable general equilibrium model “Global Trade Analysis Project (GTAP)” the scientific results and conclusions were obtained. The GTAP 9.0 model calculations confirm the positive effect of the economic welfare growth in Ukraine as a result of the formation of a free trade zone with the EU. It is foreseen that the Ukrainian exports will grow the most in the clothing and textile sector, and due to the formation of the FTA with the EU the growth of a positive balance of trade in Ukraine will be able to provide by the following sectors: the grain crops and agricultural raw materials, the foodstuffs, the transport and communications, the public services and construction work.

Key words: computable general equilibrium model; free trade area (FTA); production; welfare; export; import; balance of trade.